

Henning Hartvedt (red.)

Notater

**Definisjonskatalog for
grunnskoleopplæring for barn
og voksne**

Forord

Å etablere mest mulig entydige definisjoner av sentrale statistikkfaglige begreper er en nødvendig forutsetning for å utvikle sammenlignbar statistikk. Derfor er utarbeiding av definisjonskataloger en av de viktigste oppgavene i KOSTRA-prosjektet. For at skriftlige definisjonskataloger skal ha en klar funksjon er det avgjørende at definisjonene blir videreformidlet til oppgavegiver (kommunene) og at de blir lagt til grunn for statistikkrapporteringen.

Definisjonene er nummerert i alfabetisk rekkefølge og for hver definisjon er det i den grad det har vært mulig henvist til tekstkilder og kryssreferanser. Kryssreferanser refererer til andre begreper i katalogen som kan gi utfyllende informasjon om begrepet.

Statistisk sentralbyrå (SSB) vil rette en spesiell takk til følgende som har vært med på å utarbeide definisjonskatalogen: Grunnskoleavd. i Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet (KUF) ved Rolf Hekneby, Nils Kristian Aarsland og Elin Foss Pedersen og Voksenopplæringsavd. i KUF ved Anne Brit Udahl.

I tillegg har Bjørn-Erik Myrvold og Tor Jørgensen bidratt fra SSB. Henning Hartvedt fra SSB har hatt redigeringsansvaret for definisjonskatalogen.

Kommentarer til definisjonskatalogen kan gis til Henning Hartvedt, tlf. 62 88 52 65/e-post hhe@ssb.no.

Hovedkilder som er brukt for å definere begrepene i definisjonskatalogen er:

- GSI (Grunnskolen informasjonssystem) Hovedveiledning 1998/99. KUF.
- Definisjonskatalog for videregående opplæring av K. Jonny Einarsen. Notater i SSB 98/96.
- Opplæringslova
- Forskrift til opplæringslova (høringsutkast)
- Læreplanverket for grunnskolen
- Veiledning tilpasset L97 og L97S Grunnskoleopplæring for voksne

Definisjonskatalog for grunnskoleopplæring for barn og voksne

Nr. 1 Administrative registre

Administrative registre brukes synonymt med begrepet administrative datasystemer i statistikkloven. I statistikkloven forstås administrative datasystemer som opplysninger som organer i statsforvaltningen og landsomfattende kommunale organisasjoner samler inn og oppbevarer på en slik måte at opplysningene kan hentes frem til bruk i organets eller organisasjonens virksomhet. Hvis opplysninger fra administrative datasystemer etter SSBs skjønn kan gi et hensiktsmessig datagrunnlag for utarbeiding av offisiell statistikk, kan SSB gi pålegg om oppgaveplikt etter § 2-2 i statistikkloven. Administrative datasystemer som Grunnskolens informasjonssystem (GSI) brukes i stor grad som kilde for SSBs statistikk.

Kryssreferanse: Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Kilde: Statistikkloven av 16. juni 1989 nr. 54

Nr 2 Alder

Alder til elever gjeldende for et skoleår er antall fylte år per. 31. desember i skoleåret.

Kryssreferanse: Skoleår, elev i grunnskolen

Kilde: Statistisk sentralbyrå 1995: "Utdanningsstatistikk. Grunnskolar 1. september 1994, Norges offisielle statistikk."

Nr 3 Avgangselev

Dette er et begrep som benyttes ved omtale av elever som går på 10. klassetrinn i grunnskolen.

Begrepet brukes ikke innenfor voksenopplæring.

Kryssreferanse: Avgangsprøve, klassetrinn

Nr 4 Avgangsprøve

Avgangsprøven er den offentlige prøven ved avslutningen av det 10. år i grunnskolen. Denne prøven kan være en skriftlig og/eller muntlig prøve.

Det utarbeides egne oppgaver for voksne til avgangsprøven. Disse avholdes etter gjennomført opplæring, vanligvis etter 1,2 eller 3 år, jf forskriftenes § 3-28.

Kryssreferanser: Karakter, avgangselev

Nr 5 Delingsform

Delingsformene er fulldelt og fådelt. En grunnskole eller deler av en grunnskole (barnetrinnet eller ungdomstrinnet) er fulldelt dersom alle klasser ved skolen bare har elever fra ett klassetrinn. I motsatt fall er skolen fådelt.

Kryssreferanser: Klassetrinn, grunnskoler, klasser

Nr 6 Delingstimer

Delingstimene er lærertimer til opplæring utover det som er nødvendig for å undervise det vedtatte minstetimetall som gjelder for skolen og som ikke gjelder spesialundervisning etter enkeltvedtak.

Delingstimene kan være knyttet til tilvalgfag, til norsk 2 (særskilt norskundervisning) for språklige minoriteter, til samiske språkalternativer og andre delingstimer utenom tilvalgfag. Delingstimer omfatter altså årstimer til ulike pedagogiske styrkingstiltak, som f.eks. deling av klasser i praktisk-estetiske fag og andre fag, samt bruk av to lærere i klassen og opplæring i grupper.

Kryssreferanse: Minstetimetall, årstimer, tilpasset opplæring, spesialundervisning

Nr 7 Deltaker

Person over grunnskolealder som følger undervisning på grunnskolens område. Brukes synonymt med elev når det gjelder voksne.

Kryssreferanse: Elev i grunnskolen, voksenopplæring på grunnskolens område

Nr 8 Elev i grunnskolen

Barn og unge som i følge opplæringsloven § 2-1 har rett og plikt til grunnskoleopplæring og som får denne ved en grunnskole. Til vanlig vil dette gjelde barn og unge i alderen 6 til 15 år. Videre gjelder dette også personer - over grunnskolealder - som får undervisning på grunnskolens område.

Kryssreferanser: Grunnskoleopplæring, grunnskoler, hjemmeundervisning, deltaker på grunnskolens område

Nr 9 Fagene i grunnskolen

Med fagene i grunnskolen menes de fag som har egne timetall og fagplaner i læreplanverkene, L97 og L97Samisk, for grunnskolen.

Kryssreferanser: Læreplanverket, Veiledning tilpasset L97 og L976S Grunnskoleopplæring for voksne.

Nr 10 Faktaark

Betegnelse på den publikasjonsform SSB har valgt i KOSTRA-prosjektet for å presentere statistikk i form av indikatorer og nøkkeltall om ressursbruk og tjenesteproduksjon i kommunal sektor. Som hovedregel skal SSB publisere faktaarkene en måned etter kommunal sektors frist for rapportering av regnskapsdata til SSB. Dette betyr at SSB som hovedregel skal publisere foreløpige tall i faktaark 15.03 hvert år.

Kryssreferanse: Indikator, nøkkeltall

Nr 11 Forskrift til voksenopplæringsloven

Fastsatt 28.juni 1999 av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringsloven).

Kryssreferanse: Opplæringsloven

Nr 12 Funksjon

Regnskapsfunksjoner utgjør de sentrale byggesteinene i kommunenes regnskapsrapportering i KOSTRA. I forbindelse med KOSTRA-prosjektet vil inndelingen av kommunenes regnskap etter funksjon erstatte den tradisjonelle inndelingen etter formål. Regnskapsfunksjonene skal uttrykke hvilke type behov i form av tjenesteproduksjon som kommunene skal dekke overfor sine målgrupper. Inndelingen av kommunenes eksterntregnskap etter funksjoner i stedet for formål gjør det mulig å få en tettere og langt mer detaljert kobling mellom kommunenes ressursbruk (fordelt på ulike regnskapsfunksjoner) og tjenesteproduksjon. Med utgangspunkt i kommunenes funksjonskontoplan skal det utarbeides faktaark med indikatorer for prioriteringer og ressursbruk, dekningsgrader og produktivitet i KOSTRA.

Funksjonskontoplanen for grunnskolen i KOSTRA-kommune:

Funksjon 202 Grunnskole (opplæring av barn i grunnskolealder)

Undervisning i grunnskolen (all undervisning), inkl. delingstimer, spesialundervisning, vikarer m.m. og konverteringsressurser, jf. GSI:årstimer). Funksjonen omfatter videre administrasjon i skolen - rektor, inspektør, rådgiver på ungdomstrinnet, kontaktlærer, samlingsstyrer og etterutdanning for lærere og avtalefestede ytelser (reduert leseplikt, virkemiddelordninger mv.), pedagogisk-psykologisk tjeneste (ekskl. PPTs innsats i barnehager og voksenopplæring), assistenter, morsmålsundervisning,

skolebibliotekar, kontorteknisk personale/kontordrift, skolemateriell, undervisningsmaterieell og - utstyr m.m. Utgifter til ekskursjoner som ledd i undervisning inngår i funksjonen.

Funksjon 213 Voksenopplæring (opplæring av personer over 15 år uten fullført grunnskole)

Voksenopplæring etter grunnskoleloven (ekskl. grunnskoleopplæring til personer over 15 år i spesialskoler). Inkl. ev. styrkingstilbud til disse elevene (spesialundervisning, PPT m.v.).

Kryssreferanse: Opplæringsloven

Funksjon 214 Spesialskoler (opplæring i og drift av spesialskoler og institusjonsskoler)

Samtlige utgifter knyttet til spesialundervisning utenfor den ordinære grunnskolen, ev. utgifter til elever i statlige kompetansesentre.

Funksjon 215 Skolefritidstilbud (opphold/aktivisering for barn i grunnskolealder)

Skolefritidsordninger, fritidshjem.

Funksjon 222 Skolelokaler og skyss (lokaler og annen tilrettelegging for opplæring av barn i grunnskolealder)

Drift og vedlikehold av skolelokaler (inkl. lokaler til skolefritidsordninger), bl.a. energi, rengjøring, vaktmestertjeneste. Utvendige arealer, skolegårder. Kapitalkostnader. Inventar og utstyr føres på funksjon 202.

Skoleskyss (inkl. skyss som en del av tilrettelegging av tilbudet for funksjonshemmede barn), internater/innkvartering av grunnskolebarn.

Kilde: Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) "Forskrifter for forsøk med alternativ rapportering av økonomi og tjenestedata" av 30.10.98.

Nr 13 Grunnskoleopplæring

Barn og unge har plikt til grunnskoleopplæring, og rett til offentlig grunnskoleopplæring. Etter opplæringsloven §13-1 er kommunen ansvarlig for at barn og ungdom opp til 16 år i kommunen får grunnskoleopplæring. For barn i fylkeskommunale sosiale- og medisinske institusjoner er fylkeskommunen ansvarlig for opplæring. Staten og fylkeskommunen kan overta kommunens ansvar i særlige tilfeller. Grunnskoleopplæringen skal vanligvis ta til det kalenderåret barnet fyller 6 år (1. klasse) og avsluttes etter at eleven har fullført det tiende skoleåret (§ 2-1 i opplæringsloven). Grunnskoleopplæring omfatter også opplæring på grunnskolens område av personer over grunnskolealder. Kommunen har etter § 13-5 i opplæringsloven ansvar for planlegging og utvikling av grunnskoleopplæring for voksne i kommunen. Dersom kommunen ikke kan dekke behovet for opplæring gjennom eksisterende tilbud, kan gjennomføringen overlates til studieforbund som er godkjent etter § 10 i lov om voksenopplæring.

Nr 14 Grunnskoler

Grunnskoler er kommunale, fylkeskommunale eller statlige skoler for grunnskoleopplæring jf opplæringslovens §13-1 eller private grunnskoler godkjent etter §2-12 i opplæringsloven eller etter privatskoleloven.

Nr 15 Grunnskolens informasjonssystem (GSI)

Fra og med 1992 er grunnskolestatistikken hentet fra Grunnskolens informasjonssystem (GSI). Dette er en database utviklet og vedlikeholdt (t.o.m. 1997) av Kirke,- utdannings- og forskningsdepartementet (KUF). Fra og med 1998 har SSB overtatt ansvaret for vedlikehold og drift av basen. Dataene samles inn per 1 september hvert år via spørreskjemaer som sendes til alle landets grunnskoler. Dataene blir registrert i lokale GSI-baser ved Statens utdanningskontor i fylkene før de via et konsulentfirma blir oversendt til SSB.

GSI-basen omfatter data for vanlige grunnskoler, spesialskoler og institusjonsskoler, voksenopplæring på grunnskolenes område og kommuner.

Kryssreferanser: Statens utdanningskontor, tellingstidspunkt

Nr 16 Hjemmeundervisning

Plikten til grunnskoleopplæring kan gjennomføres som hjemmeundervisning uten at barnet går i grunnskole. Slik undervisning er regulert i opplæringslovens §2-13 og i §14-2, som bestemmer at kommunen skal føre tilsyn med opplæringen og innkalle elevene til særskilt prøve dersom det er behov for det.. Lov- og forskriftsfestede krav til fagfordeling, fagenes innhold, vurdering osv. må således gjelde tilsvarende for hjemmeundervisning. Dersom grunnskoleopplæring utenom offentlig skole organiseres for barn fra flere familier og eventuelt ved å tilsette lærere, vil det ikke dreie seg om hjemmeundervisning men om privat grunnskole som vil kreve godkjenning.

Kryssreferanser: Opplæringsloven, grunnskoler

Nr 17 Hovedtrinn

Fra skoleåret 1997/98 består den obligatoriske grunnskolen av 1.-10. trinn. Klassetrinnene i grunnskolen er inndelt i 3 hovedtrinn - småskoletrinnet med 1.-4. klassetrinn, mellomtrinnet med 5.-7. klassetrinn og ungdomstrinnet med 8. -10. klassetrinn.

Kryssreferanse: Klasse, klassetrinn

Nr 18 Indikator

Tall som kan gi en indikasjon på ulike samfunnsforhold og som sett i sammenheng med andre indikatorer kan gi et grovt indirekte mål på sammensatte forhold, som f.eks produktivitet og kvalitet i kommunenes grunnskoleopplæring.

Kryssreferanse: Nøkkeltall

Nr 19 Karakter

Karakterer er en tallfesting av elevers oppnåelse av de mål som er satt for grunnskolen og som blir meddelt elevene. Karakterer kan fastsettes på bakgrunn av prøver eller annen form for vurdering eller begge deler. Det skal nyttes tallkarakter på en skala fra 1 til 6. På barnetrinnet skal det ikke nyttes karakterer. I tillegg til karakterer skal det nyttes vurdering på annen måte.

Kryssreferanser: Avgangsprøve, hovedtrinn, vurdering

Nr 20 Klasse

En klasse i grunnskolen er en fast pedagogisk, sosial, organisatorisk og ressursmessig grunnenhet for opplæring. Klassen opprettholdes til vanlig med de samme elever fra skoleårets start og gjennom skoleåret. Klassen vil til vanlig være samlet i de fleste undervisningstidene. Hver klasse skal ha en lærer som klassestyrer.

Kryssreferanser: Grunnskoler

Nr 21 Klassedelingstall

Klassedelingstall er fastsatt i opplæringslovens § 8-3. I følge denne bestemmelsen kan det maksimalt være 28 elever når det er ett klassetrinn i klassen i 1-7 klassetrinn og 30 elever i 8-10 klassetrinn. I fådelt skoler kan det maksimale elevtallet være 12 dersom det er fire eller flere klassetrinn i klassen, 18 dersom det er tre klassetrinn i klassen og 24 elever dersom det er to klassetrinn i klassen.

Kryssreferanser: Delingsform, klasse

Nr 22 Klassetrinn

Klassetrinnene i grunnskolen er fra 1 – 10 (1. – 10. klasse). Alle elever flyttes opp ett klassetrinn hvert år. Læreplanen endres for hvert klassetrinn.

Nr 23 Konverterte årstimer

Avtaleverket inneholder bestemmelser om at deler av leseplikten i visse fag skal konverteres. De timene som etter dette ikke lenger er vanlig leseplikt, kalles konverterte (års)timer. Reglene for konvertering går fram av rundskriv F-42/98 punktene 2.3, 2.4 og 2.5.

Kryssreferanser: Spesialundervisning, språklige minoriteter, årstimer, undervisningstimer

Nr 24 Korttidselever

Korttidselever er elever som har oppholdt seg/oppholder seg ved spesial-/institusjonsskole eller i en spesialklasse ved vanlige skoler mindre enn 13 uker i løpet av et skoleår.

Kryssreferanser: Spesial- og institusjonsskoler

Nr 25 Langtidselever

Langtidselever er elever som har oppholdt seg/oppholder seg ved spesial- og institusjonsskoler eller i en spesialklasse ved vanlige skoler 13 uker eller lenger i skoleåret.

Kryssreferanser: Spesial- og institusjonsskoler,

Nr 26 Leseplikt

Leseplikt er det antall undervisningstimer en lærer i full stilling skal undervise. Leseplikten fastsettes i avtaleverket. Leseplikten på barnetrinnet er 950 timer i året og fra 814 til 912 timer i året på ungdomstrinnet avhengig av fag, jf Rundskriv F-42/98. I tillegg til leseplikt består læreres arbeidsår av organiserte oppgaver og for- og etterarbeid.

Kryssreferanser: Minstetimetall

Nr 27 Lærer

Med lærere menes de personer som underviser i grunnskoler. Kompetansekravene for lærere er gitt i medhold av opplæringsloven § 10-1 som egen forskrift, jf. kapittel 14 i forskrift til opplæringsloven. Lærere som fyller kompetansekravene er lærere med godkjent utdanning, de øvrige betegnes lærere uten godkjent utdanning.

Nr 28 Læreplanverket

Læreplanverket for grunnskolen fastsetter regler og retningslinjer som gjelder for opplæringen i grunnskolen. Gjeldende læreplanverk som er en forskrift består av: Læreplan for grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring – generell del, prinsipper og retningslinjer for opplæring i grunnskolen og læreplan for fag. Læreplanverket finnes i to utgaver: L97 Samisk for opplæring på samisk og i de samiske kjerneområdene og L97 for opplæring ellers. Gjeldende læreplanverk for grunnskolen ble iverksatt fra og med skoleåret 1997-98. Læreplanverket for grunnskolen skal så langt det passer også brukes i grunnskoleopplæring for voksne. For voksenopplæring på grunnskolen område tas læreplanverket i bruk fra skoleåret 1999/2000. Opplæringen skal tilpasses voksne og være egnet til å føre dem fram til vitnemål.

Kryssreferanser: Fagene i grunnskolen, Forskrift til voksenopplæringsloven, Veiledning tilpasset L97 og L97S Grunnskoleopplæring for voksne

Nr 29 Minstetimetall

Med minstetimetallet menes det undervisningstimetall (à 45 min) som er fastsatt for de enkelte klassetrinn i grunnskolen. Minstetimetallet fastsettes av skoleeier(kommunen) innen de rammer som læreplanverket, L97 og L97 Samisk, trekker opp. Det totale minstetimetallet per. år for en skole er altså summen av det antall undervisningstimer elever har pr. år på et klassetrinn multiplisert med antall klasser skolen har på trinnet. Minstetimetallet viser den grunnressursen, i form av læretimer, som er nødvendig for å ha en pedagog per. klasse per. år. En skole med en klasse på hvert trinn 1-10, skal minst ha 9538 i minstetimetall totalt.

Kryssreferanser: Hovedtrinn, Læreplanverket, klasse, klassetrinn

Nr 30 Morsmålsopplæring

Morsmålsopplæring er opplæring i morsmålet til elever fra språklige minoriteter. Opplæringsloven gir i § 2-8 hjemmel til å gi forskrifter om plikt for kommunene til å gi særlig opplæring i morsmål for elever fra språklige minoriteter, jf kapittel 24 i forskrift til opplæringsloven. Voksne fra språklige minoriteter som tar opplæring på grunnskolens område, omfattes ikke av ordningen med morsmålsopplæring.

Kryssreferanser: Språklige minoriteter

Nr 31 Målform

Den opplæringsmålform (bokmål, nynorsk eller samisk) som kommunen har vedtatt for skolen.

Nr 32 Nøkkeltall

Indikatorer som uttrykkes i tall. Nøkkeltall som brukes som grunnlag for styringsinformasjon vil ofte vise et forhold, f.eks. forholdet mellom utgifter og antall produserte tjenester (produktivitetsindikator).

Kryssreferanser: Indikatorer

Nr 33 Opplæringsinstitusjoner

Skoler eller institusjoner som har opplæring av voksne som hovedoppgave.

Kryssreferanser: Voksenopplæringsinstitusjoner

Nr 34 Opplæringsloven (Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa)

Den nye opplæringsloven er en felles lov for grunnskole og videregående opplæring, samt for voksenopplæring på grunnskolens og den videregående skolens område. Loven omfatter opplæring på disse områdene. Opplæringsloven vil gjelde fra skoleåret 1999/2000.

Nr 35 Oppsøkende virksomhet

Med oppsøkende virksomhet menes her den virksomhet av spesialpedagogisk karakter som utøves av spesialskoler, institusjonsskoler eller spesialklasser overfor personer som har vært registrert til diagnostisering, utredning og lignende men som ikke betraktes som elever ved disse skolene/klasse.

Kryssreferanser: Spesial- og institusjonsskoler, spesialklasse, kort- og langtidselever

Nr 36 Parallellklasser

Klasser på samme klassetrinn ved samme skole.

Kryssreferanser: Klassetrinn

Nr 37 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

Opplæringsloven §5-6 pålegger kommunene (eller flere kommuner i samarbeid) å opprette en pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) som skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Videre skal PPT sørge for at det blir utarbeidert sakkyndig vurdering der opplæringsloven krever det.

Kryssreferanser: Spesialundervisning

Nr 38 Reform97

En skolereform hvor det ble innført nytt læreplanverk (L-97 og L-97Samisk) for opplæringen i en utvidet 10 årig grunnskole (fra skoleåret 1997-98).

Kryssreferanser: Klassetrinn, læreplanverk, skolefritidsordning

Nr 39 Rektor

En rektor er den pedagogiske, faglige og administrative leder i skolen og til vanlig også for skolefritidsordningen. Utover krav om rektor pålegger ikke lov og forskrift opprettelse av stillinger i skoleledelsen. Tariffavtalen inneholder imidlertid bestemmelser om opprettelse av stillinger som undervisningsinspektører som skal bistå rektor med daglige ledelsen av skolen og er rektors stedfortreder.

Kryssreferanser: Skolefritidsordningen

Nr 40 Sentralt tjenestemannsregister for skoleverket (STS)

Administrativt register som eies av Arbeids- og administrasjonsdepartementet (AAD), og inneholder opplysninger om undervisningspersonale i kommunal sektor. SSB benytter data fra STS til å utarbeide statistikk om lærere/undervisningspersonale.

Nr 41 Skole

Se grunnskoler

Kryssreferanser: Grunnskoler, voksenopplæringsinstitusjoner

Nr 42 Skolefritidsordning (SFO)

Skolefritidsordningen er etablert for å gi omsorg og tilsyn for småskolebarn (1. - 4. klassetrinn) før og etter den obligatoriske skoletiden. Skolefritidstilbudet er organisert på skolen eller i andre lokaler. SFO er hjemlet i opplæringslovens §13-7. Reglene for SFO er gitt i kapittel 23 i forskrift til opplæringsloven.

Kryssreferanser: Opplæringsloven

Nr 43 Skoleskyss

Med skoleskyss menes transport av elever fra hjemmet til skolen ved skolestart og tilbake ved skoleslutt. I følge opplæringsloven § 7-1 har grunnskoleelever som bor mer enn 4 km (2 km. for 1. klassingene) fra skolen, eller som har farlig skolevei, rett til gratis skyss. De 4 (2) km må knyttes til alminnelig farbar vei mellom hjem og skole og regnes i praksis ofte fra hjemmets dør til skolens port. Elever som må benytte ferge eller annen båt har rett til skyss uansett avstand mellom skole og hjem. Funksjonshemmede elever har rett til skyss uansett veilengde om det er behov for det. Kommunen er ansvarlig for skyss av grunnskoleelever som har rett til skyss på grunn av farlig skolevei (under 2 og 4 km). For øvrig er fylkeskommunen ansvarlig for skyss.

Kryssreferanser: Opplæringsloven

Nr 44 Skoleslag

Grunnskolen deles inn i følgende tre skoleslag ut fra hvilke klassetrinn elevene på skolen tilhører:

Barneskoler er skoler der ingen elever er på 8. klassetrinn eller høyere, ungdomsskoler er skoler der ingen elever er på 7 klassetrinn eller lavere og kombinerte skoler er grunnskoler som både har elever på 7. klassetrinn eller lavere og elever på 8. klassetrinn eller høyere.

Kryssreferanser: Hovedtrinn

Nr 45 Skoletype

Skoletype viser hvilke klassetrinn som det er vedtatt at skolen skal ha.

Kryssreferanser: Klassetrinn

Nr 46 Skoleår

Den årlige undervisningstiden (minstetimetallet) skal fordeles på minst 38 uker à 5 dager (eller færre for småskoletrinnet) innen en ramme på 45 sammenhengende uker, Jf opplæringslovens § 2-2. Denne rammen kalles skoleåret og starter til vanlig 1. august hvert år.

Nr 47 Spesialklasser

Egne klasser for spesialundervisning i vanlig grunnskole.

Kryssreferanser: Spesialundervisning

Nr 48 Spesialskoler og institusjonsskoler

Med spesialskoler menes skoler for barn og unge med særskilte behov. Det vil si skoler der alle barna får sin opplæring som spesialundervisning etter enkeltvedtak. Med institusjonsskole menes (grunnskole)opplæring knyttet til sosiale og medisinske institusjoner i egne skoler

Kryssreferanser: Opplæringsloven

Nr 49 Spesialundervisning

Elever med særskilte opplæringsbehov har rett til spesialundervisning i følge §5-3 i opplæringsloven. Voksne som pga. sykdom eller skade trenger fornyet grunnskoleopplæring, har rett til slik opplæring etter § 5-2 i opplæringsloven. Det samme gjelder voksne som tidligere har fått et mangelfullt grunnskoletilbud og som derfor har behov for grunnskoleopplæring. Voksne som har særlig behov for opplæring for å kunne utvikle eller vedlikeholde grunnleggende ferdigheter, har rett til slik opplæring. Slik opplæring er unntatt fra kompetansekravene i § 10-1 i opplæringsloven.

Spesialundervisning krever et enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

For elev som får spesialundervisning, skal det utarbeides individuell opplæringsplan (opplæringsloven §5-5). Slik undervisning kan gis i vanlig klasse i vanlig skole eller i egne skoler eller i spesialklasser eller i medisinske- og sosiale institusjoner mv.

Kryssreferanser: Opplæringsloven, spesialklasser, spesialskoler

Nr 50 Språklige minoriteter

Personer som har et annet morsmål (førstespråk) enn norsk og samisk. Med morsmål menes her det språk som nyttes i dagligtale i hjemmet til vedkommende person. Elever som har et annet morsmål har samme rettigheter til tilpasset opplæring som andre innenfor grunnskoleopplæringen.

Kryssreferanser: Grunnskoleopplæring, morsmålsopplæring

Nr 51 Statens utdanningskontor i fylkene

Som et ledd i Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementets administrasjon av bl.a. grunnskolen, er det etablert et statens utdanningskontor i hvert fylke. (Oslo og Akershus fylker har felles utdanningskontor). Statens utdanningskontor skal føre tilsyn med både offentlige og private grunnskoler, videregående skoler, voksenopplæring og PP-tjenesten.

Ved klage over enkeltvedtak etter opplæringsloven er Statens utdanningskontor endelig klageinstans.

Nr 52 Særskilt norskopplæring (for språklige minoriteter)

Særskilt norskopplæring for språklige minoriteter er enten tilleggsopplæring i norsk eller opplæring i faget norsk for elever fra språklige minoriteter (norsk 2) som er et eget fag i læreplanverket, eller en kombinasjon av disse.

Kryssreferanser: Språklige minoriteter, læreplanverket

Nr 53 Tellingstidspunkt

Angir tidspunktet for registrering av opplysninger til statistikkbruk i dato og måned. SSB forutsetter at administrative registre er ajourført på tellingstidspunktet. For registrering av data som angår grunnskoleopplæring er tellingstidspunktet satt til 1.september.

Kryssreferanser: Administrative registre, GSI

Nr 54 Tilpasset opplæring

Etter opplæringslovens §1-2 femte leddet har alle elever rett til opplæring i samsvar med evner og forutsetninger. Bestemmelsene slår fast som et generelt prinsipp at all opplæring i størst mulig utstrekning skal tilpasses den enkelte elev. Dersom denne tilpassing skjer innen rammen av læreplanverket for grunnskolen og innenfor en vanlig ressursramme, dreier det seg om tilpasset opplæring. Dersom tilpassingen krever individuelt tilpasset læreplan eller særlig store ressurser, vil det dreie seg om spesialundervisning. For å oppnå tilpasset opplæring kan det være nødvendig med ressurser utover en lærer per klasse i form av tiltak som opplæring i mindre grupper og flere lærere per klasse i deler av opplæringen.

Kryssreferanser: Spesialundervisning, delingstimer

Nr 55 Tilvalgsfag

På ungdomstrinnet har man i læreplanverket i tillegg til den vanlige fagfordelingen, tilvalgsfag. Tilvalgsfag omfatter ett av tre alternativer: tilvalgsfag språk, tilvalgsfag språklig fordypning eller tilvalgsfag praktisk prosjektarbeid. Innen tilvalgsfag språk skal eleven få tilbud om å velge opplæring i tysk eller fransk.

Tilvalgsfag inngår ikke i eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne.

Kryssreferanser: Fagene i grunnskolen, konverterte årstimer, årstimer

Nr 56 Undervisningstime

Undervisningen i grunnskolen er delt opp i undervisningstimer på 45 minutter (en skoletime). I all registrering av timer brukes denne enhet.

Kryssreferanse: Læreplanverket, minstetimetall, årstimer

Nr 57 Veiledning tilpasset L97 og L97 S Grunnskoleopplæring for voksne

Veiledningen har som siktemål å beskrive hvordan grunnskoleopplæring for voksne kan organiseres og gjennomføres med bakgrunn i L97 og L97 Samisk (L97S). Den skal være til hjelp for å realisere læreplanverkene for voksne.

Kryssreferanse: Fagene i grunnskolen, Læreplanverket

Nr 58 Vitnemål

Alle elever skal ha vitnemål på fastsatt formular når de avslutter grunnskolen. Det er to vitnemålsformularer, ett for elever som får karakterer, og ett for elever som er fritatt fra vurdering med karakter i fagene, men som får karakterer i orden og oppførsel. Vitnemålet skal føres på grunnlag av vitnemålskarakterprotokollen. Alle opplysninger som står i karakterrubrikkene og i merknadsrubrikken skal føres på vitnemålet. Reglene er gitt i kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven. Det er gitt egne regler for voksne som ønsker vitnemål fra grunnskolen, forskriftens § 3-23 – 3-27. Med hjemmel i dette kan voksne få vitnemål likeverdig med vitnemål fra grunnskolen når de har

karakterer i de skriftlige og muntlige delene av fagene norsk, matematikk og engelsk og to av fagene kristendomskunnskap med religions- og livssynsorientering, samfunnsfag og natur- og miljøfag.

Kryssreferanser: Grunnskoleopplæring, karakter, fagene i grunnskolen

Nr 59 Voksenopplæring på grunnskolens område

Voksenopplæring på grunnskolens område er tilbud til personer over grunnskolealder som trenger slik opplæring. Kommunene har ansvar for tilbudene, men de kan overlate utøvelsen til godkjente studieforbund eller andre godkjente undervisningsinstitusjoner.

Nr 60 Voksenopplæringsinstitusjoner

En del kommuner har opprettet egne sentra der det gis voksenopplæring på ulike områder.

Kryssreferanse: Opplæringsinstitusjoner

Nr 61 Vurdering

Vurdering er bestemmelse av en elevs/deltakers oppnåelse av de mål som er satt for grunnskolen. Bestemmelsen kan gis som karakter eller på annen måte, jf kapittel 3 i forskrift til opplæringsloven. Dette gjelder både elever i grunnskolealder og personer over grunnskolealder som får opplæring på grunnskolens område.

Nr 62 Årskull

Betegnelsen på alle elever som er født i samme kalenderår.

Kryssreferanser: Elev i grunnskolen

Nr 63 Årstimer

Årstimer er antall undervisningstimer gitt av lærere (ved en skole) i løpet av ett skoleår. Årstimer omfatter i tillegg til nødvendige timer for å undervise i minstetimetallet, timer til ulike undervisningsformål som valgfag på ungdomstrinnet, spesialundervisning etter enkeltvedtak, delingstimer utenom valgfag, og annet som omfatter årstimer til morsmålsopplæring, Norsk 2 for elever fra språklige minoriteter, avtalebaserte årstimer og ikke fordelte årstimer. Sum årstimer vil omfatte alle timer som omfattes av sum årsverk undervisningspersonale ved en skole.

Kryssreferanser: Minstetimetall, årsverk

Nr 64 Årsverk

Årsverkene telles i stillingsprosent, dvs. at ett årsverk er 100 %. For undervisningspersonale er stillingsprosenten gitt utfra den leseplikt og eventuelle andre oppgaver de reelt har. Det samme gjelder for andre tilsatte i skolen. For administrativt personale med leseplikt i tillegg til administrative oppgaver, fordeles årsverket på årsverk som administrativt personale og årsverk som pedagogisk personale. For eksempel vil en rektor som har leseplikt tilsvarende en halv stilling oppfattes som 50% årsverk administrativt personale og som 50% undervisningpersonale. Sum årsverk undervisningspersonale, gitt lesepliktsbestemmelser på barnetrinn og ungdomstrinn, skal dekke sum årstimer.

Kryssreferanser: Hovedtrinn, leseplikt, årstimer

Stikkordliste:

Administrative registre
Alder
Avgangselev
Avgangsprøve
Delingsform
Delingstime
Deltaker på grunnskolen område
Elev i grunnskolen
Fagene i grunnskolen
Faktaark
Funksjon
Grunnskoleopplæring
Grunnskoler
Grunnskolen informasjonssystem (GSI)
Hjemmeundervisning(opplæring)
Hovedtrinn
Indikator
Karakter
Klasse
Klassedelingstall
Klassetrinn
Konverterte årstimer
Korttidselever
Langtidselever
Leseplikt
Læreplanverket
Lærer
Minstetimetall
Morsmålsopplæring
Målform
Nøkkeltall
Opplæringsinstitusjoner
Opplæringsloven (Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa)
Oppsøkende virksomhet
Parallellklasser
Pedagogisk.psykologisk tjeneste (PPT)
Reform97
Rektor
Sentralt tjenestemannsregister for skoleverket (STS)
Skole
Skolefritidsordning (SFO)
Skoleskyss
Skoleslag
Skoletype
Skoleår
Spesialklasse
Spesial- og institusjonsskoler
Spesialundervisning
Språklige minoriteter
Statens utdanningskontor i fylkene
Særskilt norskopplæring
Tellingstidspunkt

Tilpasset opplæring

Tilvalgsfag

Undervisningstime

Veiledning tilpasset L97 og L97S Grunnskoleopplæring for voksne

Vitnemål

Voksenopplæring på grunnskolens område

Voksenopplæringsinstitusjoner

Vurdering

Årskull

Årstimer

Årsverk

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 99/22 B. Halvorsen: Dokumentasjon av analysefiler til prosjektet "Fleksibel energibruk i husholdningene": Forbruksundersøkelsen 1974-1995. 34s.
- 99/23 A. Barstad: På vei mot det gode samfunn?: Om opplegget for en publikasjon som beskriver verdilandskapet i Norge. 72s.
- 99/24 G. Dahl: FD – Trygd: Type prosjekt, organisering, forløpsdata og analyse-muligheter. 34s.
- 99/25 J. Johansen og J. Lajord: FD – Trygd: Dokumentasjonsrapport: Arbeidssøkere. 1992-1993. 99s.
- 99/26 K-A. Hovland og F. Bendiksen: Foreldre-betalingsundersøkelse: Rapport om betaling for heldagsopphold i kommunale og private barnehager, januar 1999. 38s.
- 99/27 G. Dahl og J. Johansen: FD – Trygd: Dokumentasjonsrapport: Sysselsetting. 1992-1993. 77s.
- 99/28 P. Bakken, H. Hagen og J.A. Osnes: Kvartalsvis lagerstatistikk. 64s.
- 99/29 E. Rønning: Fokusgrupper om opplysninger om skolegang: Dokumentasjon og resultater. 38s.
- 99/30 D. Roll-Hansen: Kompetanse i grunnskolen. 53s.
- 99/31 T.P. Bø: Klassifisering av registrerte arbeidsledige og personer på tiltak i arbeidskraftundersøkelsen (AKU). 45s.
- 99/32 E. Birkeland (red.): Forskjeller i levekår: Hefte 1: Inntekt. 176s.
- 99/33 E. Birkeland (red.): Forskjeller i levekår: Hefte 2: Levekår og helse. 107s.
- 99/34 E. Birkeland (red.): Forskjeller i levekår: Hefte 3: Bruk av velferdsordninger. 126s.
- 99/35 E. Birkeland (red.): Forskjeller i levekår: Hefte 4: Regionale forskjeller. 118s.
- 99/36 M. Stålnacke, J-A. Sigstad Lie og L. Solheim: En analyse av SSBs generelle utvalgsplan fra 1995 basert på næringsvise sysselsettingstall. 83s.
- 99/37 B.O. Lagerstrøm: Trivsels- og arbeidsmiljøundersøkelse blant intervjuere i Statistisk sentralbyrå. 155s.
- 99/38 K.J. Einarsen: Evalueringsrapport for pilotforsøket for FylkesKOSTRA-utdanning. 55s.
- 99/39 L. Rogstad: FoB2000: Adressesamsvar mellom folkeregister og adresseregister i GAB: – rapport fra Lysebu-seminar 8. og 9. desember 1998, – tiltaksplan for bedre adressesamsvar. 39s.
- 99/40 D. Roll-Hansen: Samordnet levekårsundersøkelse 1998 – tverrsnittsundersøkelsen: Dokumentasjonsrapport. 102s.
- 99/41 R. Johannessen: Kommunale gebyrer knyttet til bolig. Januar 1999. 30s.
- 99/42 M. Stålnacke, A.G. Hustoft og L. Solheim: Vurdering av kvalitet i statistikk: En oversettelse av notater fra Eurostat om kvalitetsrapportering. 77s.
- 99/43 E. Engeliën, K. Myklebust, J.A. Paulsen og L. Rogstad: FoB2000: Stedfesting av bedrifter – forprosjekt. 40s.
- 99/44 I. Hauge, C. Hendriks, Ø. Hokstad og A.G. Hustoft: Standard for begreper og kjenne-merker knyttet til familie- og husholdningsstatistikken. 37s.
- 99/45 E. Rønning: Omnibusundersøkelsene 1998: Dokumentasjonsrapport. 123s.
- 99/46 C. Torp: Situasjonstuttak fra Bedrifts- og foretaksregisteret. 33s.
- 99/47 T.N. Evensen: Utlendingers konsum i Norge: En vurdering av eksporttallene for reisetrafikk i nasjonalregnskapet på bakgrunn av statistikk som belyser forbruket til utenlandske turister i Norge. 28s.

Notater

Tillatelse nr.
159 000/502

B *Returadresse:*
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Statistisk sentralbyrå

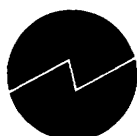
Oslo:
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger:
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks: 62 88 50 30

ISSN 0806-3745

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway